

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
Business Manager..... Charles Pogorelec
Asst. Editor and Asst. Business Manager..... Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

KLIN S KLINOM

Anglija, ki je do nedavnega vztrajala pri svoji starodavni demokraciji in pustila celo fašistom in drugim oboževalcem Hitlerja svobodno delovati, je kritičnem momentu spoznala, da kadar gre zares, se klin s klinom zbij. Starodavna angleška demokracija je bila pod pritiskom krutih okolščin ukinjena. Začasno seveda. Kako začasno, to je odvisno od izida vojne. Ako zmagajo zavezniki, bo vrnjena kakor je bila. Tako so sklenili v parlamentu.

Ako zmaga Nemčija, ko konec ne le stare angleške demokracije, nego tudi Velike Britanije. Na angleške otroke, ki so tako let gospodovali nad svetom, bo legla tema. Njihemu prebivalstvu bodo odrezani vsi stari življenski viri in nastal bo med njimi glad, ki bo imel v zgodovini malo primer.

Tudi ako Anglija zmaga, ni to samo na sebi jamstvo, da se demokracija, zapopadena v tradicionalnemu angleškemu liberalizmu, vrne kakor je bila. Kajti odvisno po vse od gospodarskih razmer. Te bodo težavne tudi za še tako zmagovalne dežele.

Vseeno, Anglija je uvidela, in pred njo Francija, da se proti ogromni državi, ki je vsa spremenjena v kasarno, ni mogoče boriti drugače kakor z njenimi sredstvi.

In ce se Zed. države zapletejo v vojno, bo demokracije — začasno ali pa za dolgo dobo — konec tudi v njih.

Dejanja in besede

Socialisti so po svojem programu, svojih načrtih za preureditev sveta in v svojih aktivnostih mednarodni in vsled tega nikoli za izolacijo. Socialisti so proti vojni, ako se ji morejo oteti, toda sodelujejo v nji, kadar je dežela, v kateri delujejo, napadeni in njeni judstvo v nevarnosti za svojo svobodo.

Preganjanje delavstva v eni deželi čutimo v vseh drugih. Kadar so naše srodruge mučili ali koga izmed njih ubili kjer koli na svetu, je nas vse bolelo, ker imamo čut za solidarnost v mednarodnem obsegu.

V kritičnih dneh pa se vendar dogaja, da socialistična gibanja, posebno novejsa, brez utrjenih tradicij, postanejo narodna, to je, izolacijska in mislijo le kako se ohraniti v svoji ograji.

Taka je bila v tej deželi zmerom tudi taktika unije. Pet ali več raznih unij je bilo priznanih na primer v eni tovarni, vsaka za drugo stroko delavcev. Kadar je pogodba eni potekla in čeni bila obnovljena, so bili njeni člani pozvani v stavko, toda delavci ostalih starih unij so ostali na poslu, ker so bile njihove potodejstvije vejavne.

To čudne taktike nesolidarnosti so se navzeli iz sebičnega razloga, da naj vsak najprvo zase gleda. To je tudi vzrok, čemu so strokovne unije pustile milijone návadnih delavcev čisto v nemar in jim je pomagal v organiziranju šele new deal in pa kampanja za industriale unije CIO.

Solidarnost in mednarodnost ne pomeni, da bi morali skočiti v vojno vse, če d. vstvo ene ali druge dežele sodeluje v nji in se bori za svobodo. Pomeni pa, da za njihov boj nismo brezbrinji. In če nismo, so različna sredstva, s katerimi mu lahko pomagamo moralno in materialno.

Delavstvo bi bilo sila, ako bi bilo res mednarodno, kakor bi bili unije v Zed. državah sila, če bi se zedinile za boj proti izkorisčanju in reakciji, namesto da trošijo svoje moći in sredstva v bratomorni borbi.

Brigajmo se zase...

Cimboli se svet pogreza v klavniški vrtinec, bolj pogosto čujemo med nami klic, "brigajmo se zase!"

Razvoj pa nam pove, da nimamo mej. To, kar se godi na Japonskem in Kitajskem, ima svoje posledice in jih bo imelo še ved tudi v tej deželi.

Sedanja vojna je odvzela trg ameriškim farmarjem in industriji na Norvežkem, v Belgiji, na Nizozemskem, v Nemčiji in v skupini vsoj okrog milijardo dolarjev na leto. To se veliko pozna.

Mi lahko rečemo, "brigajmo se za svoje stvari", ampak to ne spremeni dejstva, da jačanje fašizma v Evropi in Aziji tudi fašističnim tokom v tej deželi priliva olje na ogenj in jih načudi.

Novo grupiranje dežel, ali poraženje velikih dežel, bo imelo dalekosežne posledice tudi na politični in gospodarski razvoj Zed. držav, neglede kako bi skušali mižati pred dogodki drugor ali tiskati glavo v pesek.

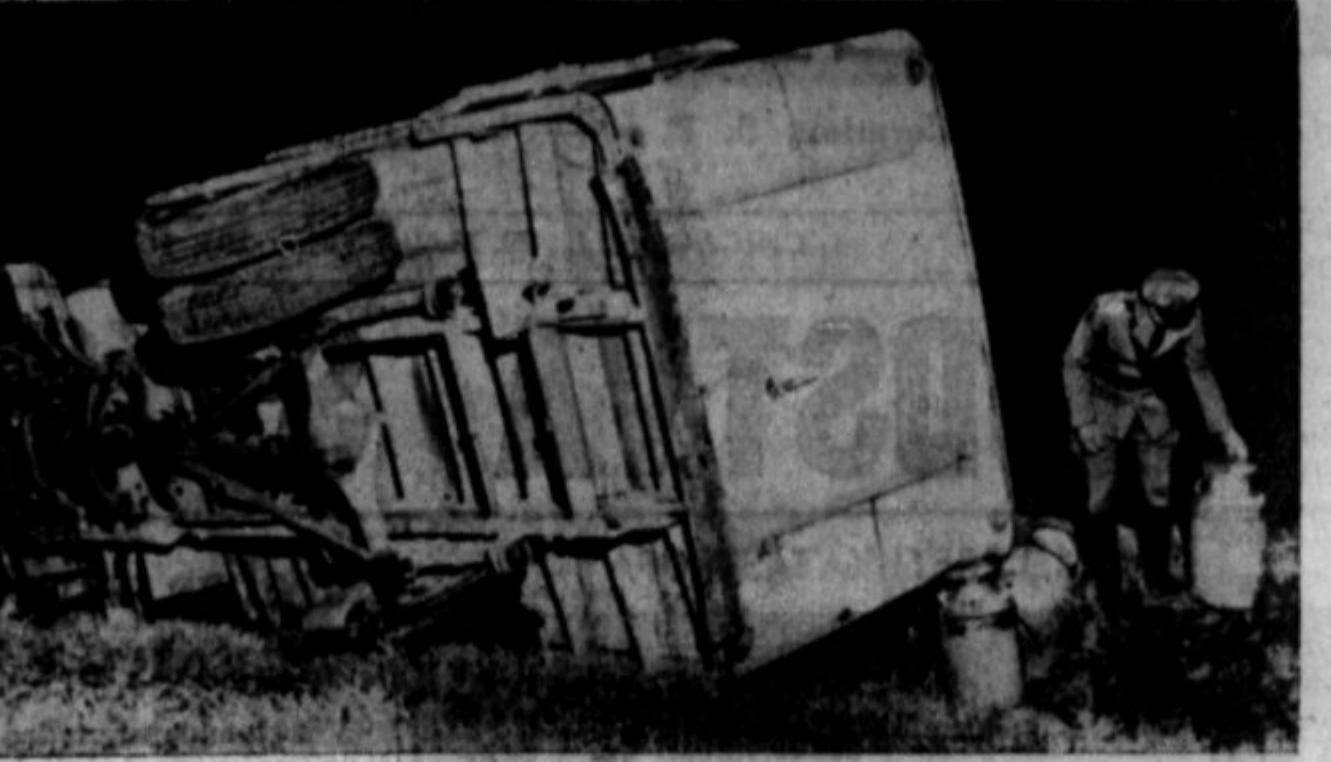
Naloga civiliziranega človeka je brigati se za vse in pomagati graditi moralno mednarodno silo, ki bo pomedja z modernimi trinogi in s krivičnim gospodarskim sistemom.

Če bi bilo res...

Pravijo, da kadar je v Italiji skupaj deset Italijanov, so vsi fašisti. Kjer pa je en sam, tam ni nobenega fašista. — Nation.

Adolf Hitler je tak protektor kakor v Zedinjenih državah razni odbori za protektiranje bondov in vlog (Bondholders Protective Committees).

STAVKA RAZVAZEVALCEV MLEKA BILA SPREMELJANA Z NASILNOSTMI

PISMO IZ CLEVELANDA

Piše IVAN JONTEZ

V Proletarju z dne 15. maja sem se na kratko dotaknil vprašanja stališča Ameriške socialistične stranke napram evropskemu vojnemu požaru kakor je izraženo v tako zvanem čeških resolucijih, ki odklanjam zaveznikom ameriško pomor v obliki vojnih potrebiten; svetovai sem, da stvar trezno preseštam in skušamo najti najboljšo možno pot, po kateri bi šla stranka v teh resnih in za clovštvo usodnih dneh. Ali je s tem nasvetom kaj narobe? Jaz ne verjamem; toda nekateri moji prijatelji ga očvidno napačno tolmačijo in so meščana, da stoji na zgrenjeni podlagi. Eden njih mi piše:

"čital sem Vaš zadnji dopis v Proletarju in sem se začudil Vaši hladnokrvnosti. Vi se tolaže s tem, da pokaže čas, kdo je imel prav. Ampak podpora za naše sodruge v Evropi, ki se bojujejo na življenje in smrt za ohranitev tiste svobode, brez katere bi jim postal vsak boj za njihove cilje nemogoč, je vprašanje krute sednosti in oni ne morejo čakati, da rešijo Amerikanci vprašanje, ali je imela prav večina, ali manjšina. Večinska resolucija, slovena na kratkovidnem in skrajno sebičnem egoizmu JE zavrgla mednarodno solidarnost in nobeno meščetarjenje in ublaževanje ne izravnava škode, ki jo je povzročila. Če bi bila vojna tako imperialistična na obeh straneh, kot trobi za vsako ceno pacificiščna večina, ne bi bili laboristi napadali Chamberlaina kakor so ga, ne bi bili vstopili v vlado in ne bi zahtevali odločnejšega vojskovanja. Francoski socialisti menita tudi niso manj socialisti kot sektarska grupa, ki dirigira (ameriško) stranko.

Bivši tajnik ameriške socialistične stranke Clarence Senior se bavi že nekaj let s socialnimi problemi mehiške republike. V glavnem mestu Mehiko se bodo vršila predavanja o njih meseca junija in koncem julija, v začetku julija pa v kmečki koloniji Torreon, v Coahuili.

Glavni vprašanjem Mehika sta: oljna industrija in kmetijstvo. Agrikulturna revolucija Mehika je v teknu, seveda ne brez bolečin. Stari sistem ni mogoče preurediti preko noči ne da bi pri tem nastalo nič koliko zaprek, predno se pokažejo izboljšanja.

V revirju La Laguna eksperimentira mehiška republika z veliko kolektivno "farmo", na kateri prebiva 150.000 ljudi. Vse je kooperativno urejeno, od obdelovanja zemlje, pa do prodajaljen, zdravstvene klinike in bolnišnice in skozi do zadnjega stanovanja.

Kdor želi v tem poletju udeležiti se teh predavanj, ali izvedeti kaj drugega o Mehiku z ozirom na njena prizadevanja za gospodarski in kulturni podvig svojega ljudstva, naj piše na sledeči naslov: Clarence Senior, Avda Chapultepec, 512 Mexico, D. F.

Kaj je z razpravo?

Tone Solar vprašuje: "Ali ne bo glede bodočih smernic JSZ nič razprave pred zborom? Mislim, da sodim pravilno, če rečem, da se vsi nekako ogibljivo tega, z elektriko nabitega vprašanja. Morda bi res več škodilo kakor koristilo, če bi se že pred zborom razpalil, že itak vroče tempamente. Močno se bodo nekateri stvari, posebno glede vojne, do takrat na kak način že skristalizirale.

"V mišljite, da vsi žele Hitlerjev poraz. Ne. Oni pravijo, da so na obeh straneh sami imperialisti. Če bi hoteli Hitlerjev poraz, ki je absoluten pogoj za obstanek vsake demokracije in za razvoj socialističnega gibanja v Evropi in dosledno po vsem svetu, bi morali kaj storiti za ta poraz, ampak še tisto malo, kar je Amerika pripravljena storiti, prepovedujejo. Mene to razburja, ker čutim z evropskimi socialisti v verjomi, da je v tem času naša dolžnost, pomagati jim z vsemi sredstvi. Kdor ne pomaga Hitlerju — to je dejstvo, ki se ne da utajiti.

"V dobi Monakova smo vsi obojali Chamberlainovo politiko. Ali naj jo zdaj odobravamo, ker je postala politika ameriške 'socialistične' večine? V čem se ena razlikuje od druge? Chamberlain Cehoslovaka ne vredna boja; nam Poljska, Anglija, Francija niso vredne niti par letal in topov. Kakor pa se je Angliji maščeval Chamberlainov greh, tako se bojim, da se utegne maščevati Thomasov greh, baziran na naši veri, da je Ameriki 'vsaj v našem času' (glasovite Chamberlainove besede) zagotovljen mir.

"Blagov Vam, ki lahko živite brez razburjanja, tudi če je pol sveta v plamenih. Le kdo vam jamči, da vaša hiša ne more zgoreti?"

Upam, da mi bo moj prijatelj, čigar besede sem zgoraj ponovil, oprostil, ker javno odgovarjam na njegova izvajanja, kajti zadava je važna za nas vse, zlasti za JSZ, ki jo bo nedvomno rešetala na letosnjem rednem zboru; vrh tega on tudi ni edini sodrug, ki je iz mojega zadevnega komentarja ustvaril napaci zaključek, da je absolutno strinjam z večino na socialistični konvenciji, ki je sprejela sporni resolucijo in da imam zaprite oči in gluhu ušes za strašno šibo, ki je udarila evropska ljudstva.

Ampak ves razvoj se suče tako, da kadar pride do take zvezze držav na podonavju, ji Habsburžani ne bodo načeljevali. Gornja slika je iz časa, ko je bil Otto tu na obisku. Z njim je newyorški kongresnik Sol Blum, oba v pozli studiranju globusa. Ampak tisti, ki ga resnično ne študirajo nego z novim riješenje s kryjo, se za Otonovo ambicijo prav nič ne zmenijo. Niti ne moderni imperialisti, kot je Hitler, pač pa kvečjemu le še ostanki stare monarhistične diplomacije, ki ne morejo spoznati, da so zatemnili. Prav podonavška federacija mora biti ljudska, ki bo eksistirala bei in svetu v korist, ne pa za podiplat kakšnemu kronanemu ali nekronanemu vladarju.

Moj prijatelj se zelo moti, ko sodi, da gledam na evropsko tragedijo hladnokrvno in brez razburjanja. Brez ovinkov povedano, me to nič manj ne boli, razburja in krati spaneči izmed ognih, ki so obsojili Ameriško socialistično stranko oziroma njeni večinski skupno zaradi sporne resolucije na smetišče.

Če sem kdaj kaj sovražil, tedaj sovražim to strahotno trpljenje, skozi katero tava, kleca in se opoteka človeštvo iz stoletja v stoljetje. Kako naj bi tudi mogel človek, ki ima srce, mirno spati sprico takih grozot, kakršne se vlečejo v kravji črti iz Kitajske preko Egiptije in Španije, Čehoslovake, Poljske in Norveške v kravji pokoli na holandskih, flanderskih in francoskih planjavah?

Strinjam se z mojim prijateljem, da ne morejo Anglezi in Francosci čakati, da se tu počutamo, katera pot je pravilnejša. Saj jim pa tudi ni treba čakati! Amerika je vzdol v klub socialističnih resolucij vpregla že velik del svoje industrije v vojno službo zaveznikov, in ne bo dolgo, ko bo vsa teža ameriških industrij na zavezniki tehnici. In ker socialistična resolucija tega ni preprečila, tudi ne more biti govora o matičnih skodi za zaveznisko stvar.

Ostane moralna škoda. Ta bi bila popravljena, čim bi stranka revidirala svoje stališče. Ze zadnjic sem poudaril, da niso resolucije neizpremenljive.

Kar se tiče značaja današnje vojne, ni nobenega dvoma, da je nacistična Nemčija napadalka in da je njen cilj zasušnjenje vseh evropskih ljudstev. Sicer vemo, da je nacistični nestvor sad politike angleških in francoskih kapitalističnih vlad — predvsem angleških — in da bodo morale te vlade pred zgodovino nositi odgovornost za današnjo vojno; ampak prav tako nam je jasno, da današnja bonta zaveznikov ni več gola imperijalistična avantura, temveč borba ogroženih ljudstev za svojo svobodo in obstanek, borba evropske civilizacije proti fašizmu v Hitlerjevi rjavirajuči in pruskih vojaških skorjih. Zato smatram, da JE naša dolžnost, dati angleškemu in francoskemu ljudstvu, ki sta zdaj glavni branik evropske civilizacije, v tem boju vso moralno oporo, kakor jima že danes Amerika nudi vso razpoložljivo materialno pomoč. In zato sem tudi za to, da naša stranka revidira svoje stališče, da bo odpravljen vtis, da nam je vse eno, čeprav Evropo počuti totalitarni škorenje in zatre se leherne pogoje za svoboden razmah in razvoj evropskega delavskega gibanja.

Ampak to je treba skušati doseči na mirem način, brez natančnih bojov in novih razkrov, če nameč hočemo ohraniti socialistično stranko. Razbitje socialistične stranke ne bo koristilo Ameriki in tudi demokratični stvari v Evropi bi utegnili v končni analizi stokrat bolj skodovati kot tucat najslabših resolucij.

To je bilo jedro in vsebina mojega priporočila. Porodilo se je to priporočilo iz iskrene želje, da bi ameriško socialistično gibanje postal močnejše in solidnejše, ne pa se bolj sprito in razklano kot je danes.

Uspeh Proletarčevega slovja je bil tudi gmot

Chicago.—Na prošli seji klubov št. 1 JSZ je tajnik Chas. Pogorelec poročal, da so s poravnanim vseh v predprodaji razpečanih vstopnic na slavje 35 letnice Proletarja, ki se je v 3. marcu, končni računi gotovi. Cisti prebitek, ki je bil načazen ves Proletarču znaša \$224.56. Znaša torej lepo vso vzdolj vysokim stroškom, ki smo jih imeli s sporedom. Vstopnic je bilo prodanih 556, kar je v črkah razmerjno tudi dobro število. Uspešen izid slavja, ki je bil privržen tudi moralno, je najboljše priznanje vsem, ki so pomagali, in v zadovoljstvu udeležencem.

Naš

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

(Nadaljevanje.)

Ljubljanska opera je na zunaj zelo lepo posloplje. Tudi znötaj je mikavno, razen dolgega vestibula v polkrogu, ki ljubljanski gospodi in drugim posetnikom služi med dejanji za premenadiranje. Scenerije (kulisi in druge opreme) imajo mnogo. K vsaki predstavi jo primerno urede. Le zastor iz barzuna je staromoden, dasi je bil najbrž zelo drag.

Ni ga mesta v Zed. državah enake velikosti, kakor je Ljubljana, ki bi imelo svojo stalno opero in stalno drama. Niti ne mnogo večja mesta. Ljubljana ima oboje.

"Kako se vama je dopadol?"

so naju vpraševali po predstavi. In ne da bi čakali odgovora pojasnjevali, da sami prav dobro vedo, da se njihova opera ne more kosati z newyorško in z onimi velikimi evropskimi mestih.

Milan, Pariz, Dunaj, Berlin itd., seveda so tam opere, s kakršnimi so ljubljanska ne more primerjati! Pomaga jim z bogatimi subvencijami pač država ali pa posamezniki. Ampak za ljubljansko je država skopa. Veliko bolj naklonjena je zagrebški in beogradski.

Z zanimanjem so vpraševali tudi o operi in drami pri nas. Znana jim je le Metropolitan opera v New Yorku, ne zaradi svoje veličine in dovršenosti, ampak zaradi plač, ki jih prejemajo operne "zvezde" in tudi člani opernega zbera. Da smo imeli tudi v Chicagu mnogo let prvo vrstno opero, ki so jo subvenčirali bogataši, jim večinoma ni bilo znano.

Pevci in pevke ljubljanske opere so plačani razmeroma skromno. Toda so vzle temu ponošni, da pojemo v nji. Kajti gledališče, v katerem pojemo, je bilo znano že pred desetletji posebno med Čehi in Hrvati. Marakdo, ki danes poje v velikih opernih gledališčih po svetu, je v pričetku svoje karijere pel v ljubljanski operi.

Ni treba biti sram LJubljane, kajti za svojo velikost in za majhen narod, ki ga predstavlja, ima v kulturnem oziru mnogo pokazati.

V dramskem gledališču sva videla igralce in igralke le na skušnjah. Sicer nepovabljencem ljudem na vajah ni dovoljeno biti v gledališču, toda najnaj spremljevalec je nam dobil dovoljenje, pa smo jih gledali prakticirati svoje vloge, da je bilo kar zanimivo. Nič niso vedeli, da jih kdaj opazuje, dokler ni neka igralka začula sum iz teme lože. Nai spremljevalec se je nameč pričajajo zasmehal, ko je začela ljubimkati z režiserjem, misleč, da sta sama v teatru in na odru. Pa je vzkliknila: "Ječeš, ljudje so v loži!"

Ko smo se po vaji seznanili, ni zamerila. Imeli smo v restavraciji pri Koščaku vsi skupaj prijetne spomenke in še peli so po vrhu do policijske ure.

GRAND OPENING!

Slovenci iz Chicaga in okolice so vabljeni

V NEDELJO 2. JUNIJA 1940

na otvoritev (Grand Opening) izletnega prostora in gostilne

RED GATE INN

ali bivših Stežinarjevih prostorov na 97th St. in Archer Ave., dve milji od WILLOW SPRINGS.

Dobro postrežbo in izvrstno zabavo vam zagotavlja

JOHN in PAULINA SKAVICH

vil prvič od doma, oder v Starem strelšču. V vrhni dvoranji smo imele predstave katoliške organizacije, spodaj pa je bila ljudska kuhinja, kjer so se študenti in drugi revni ljude lahko za par krajcarjev najedli hrane najcenejših vrst. Ričeta se je dobilo v nji za tri krajcarje poln krožnik.

Potem je zaslovelo šentjakobsko dilettantsko gledališče in še par drugih, socialistično delavstvo pa se je še posebno trudilo, da dvigne socialno drama. Uspelo je zato, ker so bili tudi mnogi poklicni igralci in režiserji radikalnih nazorov in so jim pomagali. Delavsko drama in glasbo je gojila največ Svoboda, toda oblast ji je bila zmerom za petarni. Zdaj ji je prepovedala to, zdaj ono predstavo, slavje, koncert ali kar že je priedila. Včasi prav zadnji moment. Končno je bila razpuščena. Delavci so si namesto nje ustanovili Vzajemnost, ki pa se mora boriti z enakimi težkočami. A članov in članic to ni spravilo v malodušje. Na njihovih priedelitvah sva se počutila vsakikrat v kjerkoli kakor če se jih bi udeležila kje v našelbinah ameriških Slovencev. Le da je bilo na njih razpoloženje vse bolj sodružno in da so naju pozdravljali z "družnost". Tam so mladi in starejši ljudje eno. Pri nas v Ameriki pa so eno največ vsled rodbinskih vez, a drugače pa posebno ponekod dve popolnoma ločeni si generaciji, ki ju ne veže ničesar druzev, kakor krvno sorodstvo.

Na neki priedeli v Školi sva videla skupino slovenskih Američanov z napol odraslenimi sinovi in hčerami. Sedeli so pri mizi in govorili "angleško". Kakor pač menda govorile doma. Nisva jih ogovorila, a iz njihovega pomenka sva vješ parkrat ime neke večje jeklariske naseblbine.

Mlađa sestra je rekla starejši po angleško: "Ali ni to spasno! Tako mladi fantje in dekleta, pa govorje vsi samo 'kranjsko'!"

Očividno je smatrala, da govor "kranjsko" samo stari ljudje, mladi pa angleško. Pač ponajmanjje pravilne vzgoje.

Doma sem govoril z bratom o ljubljanski drami in glasbi.

"Greš dostikrat v gledališče?

"Ali si jih ti posečal, ko si bil še doma?" mi je odvrnil v odgovor.

"Hm, takrat je bilo drugače. Bili smo revni in časa ni bilo!"

"Veš," je povzel brat, "gledališče in filharmonije niso namenjene takim, ki moramo delati od zgodnje jutranje ure in čestokrat pozno v večer. Če mi nismo ved 'revni', delati moramo še vedno trdo, kakor ste takrat. Recem ti, da bi šel lahko dostikrat na predstavo, ker bi me vstopnice nič ne stale. V času. Kino lahko vidim v Ameriki, a še tam le redkokdaj utegnem vanj, sem odgovarjal.

Zanimala sva se tudi za povezne zbirke. Nekaj sva jih čula in peli so dobro. V Sloveniji jih je, včasih zbirke Glasbene matice, kakih dve sto, ki so v raznih zvezah, precej pa je tudi takih, ki n kamor ne pripadajo, a petje vendar pridno goje.

Tudi dilettantski gledališča je nekaj v Ljubljani. Zelo znano je bil one dni ko sem se poslo-

vil prvič od doma, oder v Starem strelšču. V vrhni dvoranji smo imele predstave katoliške organizacije, spodaj pa je bila ljudska kuhinja, kjer so se študenti in drugi revni ljude lahko za par krajcarjev najedli hrane najcenejših vrst. Ričeta se je dobilo v nji za tri krajcarje poln krožnik.

Potem je zaslovelo šentjakobsko dilettantsko gledališče in še par drugih, socialistično delavstvo pa se je še posebno trudilo, da dvigne socialno drama. Uspelo je zato, ker so bili tudi mnogi poklicni igralci in režiserji radikalnih nazorov in so jim pomagali. Delavsko drama in glasbo je gojila največ Svoboda, toda oblast ji je bila zmerom za petarni. Zdaj ji je prepovedala to, zdaj ono predstavo, slavje, koncert ali kar že je priedila. Včasi prav zadnji moment. Končno je bila razpuščena. Delavci so si namesto nje ustanovili Vzajemnost, ki pa se mora boriti z enakimi težkočami. A članov in članic to ni spravilo v malodušje. Na njihovih priedelitvah sva se počutila vsakikrat v kjerkoli kakor če se jih bi udeležila kje v našelbinah ameriških Slovencev. Le da je bilo na njih razpoloženje vse bolj sodružno in da so naju pozdravljali z "družnost". Tam so mladi in starejši ljudje eno. Pri nas v Ameriki pa so eno največ vsled rodbinskih vez, a drugače pa posebno ponekod dve popolnoma ločeni si generaciji, ki ju ne veže ničesar druzev, kakor krvno sorodstvo.

Na neki priedeli v Školi sva videla skupino slovenskih Američanov z napol odraslenimi sinovi in hčerami. Sedeli so pri mizi in govorili "angleško". Kakor pač menda govorile doma. Nisva jih ogovorila, a iz njihovega pomenka sva vješ parkrat ime neke večje jeklariske naseblbine.

Mlađa sestra je rekla starejši po angleško: "Ali ni to spasno! Tako mladi fantje in dekleta, pa govorje vsi samo 'kranjsko'!"

Očividno je smatrala, da govor "kranjsko" samo stari ljudje, mladi pa angleško. Pač ponajmanjje pravilne vzgoje.

Doma sem govoril z bratom o ljubljanski drami in glasbi.

"Greš dostikrat v gledališče?

"Ali si jih ti posečal, ko si bil še doma?" mi je odvrnil v odgovor.

"Hm, takrat je bilo drugače. Bili smo revni in časa ni bilo!"

"Veš," je povzel brat, "gledališče in filharmonije niso namenjene takim, ki moramo delati od zgodnje jutranje ure in čestokrat pozno v večer. Če mi nismo ved 'revni', delati moramo še vedno trdo, kakor ste takrat. Recem ti, da bi šel lahko dostikrat na predstavo, ker bi me vstopnice nič ne stale. V času. Kino lahko vidim v Ameriki, a še tam le redkokdaj utegnem vanj, sem odgovarjal.

Zanimala sva se tudi za povezne zbirke. Nekaj sva jih čula in peli so dobro. V Sloveniji jih je, včasih zbirke Glasbene matice, kakih dve sto, ki so v raznih zvezah, precej pa je tudi takih, ki n kamor ne pripadajo, a petje vendar pridno goje.

Tudi dilettantski gledališča je nekaj v Ljubljani. Zelo znano je bil one dni ko sem se poslo-

ZED. DRŽAVE SE OBORUJEJO, KOT DA SO ŽE V VOJNI

Zed. države motre sedanje vojno v Evropi in v Aziji tudi s stalično bodočnosti, pa če se v današnji konflikt umetajo ali ne. Zato smatramo, da če se ne oborože zastavno, se utegne primeriti, da jim bo kdaj pozneje v boju z agresorji enako trda predla, kakor sedaj Francija in Angliji. V sledi tega je kongres nedavno na apel

predsednika odobril nadaljnjo poldružno milijard za jačanje letalstva, mornarice in armade. Na gornji sliki so trije člani zveznega kongresa pri preskučnih novih brzostrelnic za ameriške vojake. Ako ameriška politika vse vrst vodi v dobro ali v slabu za to deželo, o tem je nič koliko nasprotujocih si mnenj.

DRAMA IN GLASBA

Mogočen polet slovenske pesmi

K majskemu koncertu slovenskih pevskih zborov iz Chicago in okolice

(Napisal ZVONKO A. NOVAK)

Tam prek morja morije nebrzani besi rohajo divji, blazni vri v krvavem plesu, tu pesmi mile pros glas drhtec z nebesi: O človek, izpreglej, vnuj sebi prizanci!

Nesrečna Evropa, ki si je bila komajda malo' opomogla, odkar jo je bila pred dobrimi dvajsetimi leti opustosila vojna furijsa, spet krvavi, gori, trpi in umira v grozotah lastne krvočnosti. Njene poljane, po katerih je bila pravkar zaklila pestrata pomlad, razlila svojo nebesko krasoto ter dihnila vajne novo, mlado življenje, ječi jo pod strašno silo človeške zbesnosti.

Chorus" iz Milwaukeeja v Štefanikovi dvorani na 2448 S. Paulski Rd., Chicago, Ill.

Dan tega skupnega slovenskega koncerta je napočil s kaj neprizajaznim obrazom. Težki oblaki so se podili nad mestom in dež se je obeta malone skozzi cel dopoldan. Vreme je bilo mrščavo, pusto in otožno, kakor so bile otožne in tužne naše misli, ki se sedaj nehoti pečajo s krvavim plesom v Evropi. Ali

Besi človeške zveri divijojo in razsajajo. Za njimi ostajajo kupi padih žrtv, uničoči poleti in strahovite razvaline. Vsepoposod je samo razdejanje, zbolezen, beda, gnev, črt in smrt.

To so sadovi napačno usmerjenega človeškega dejanja in nehanja. Plodovi zavojene politike pod marello lažnega političnega in ekonomskega sistema, ki pokaže na vsek koncih in krajih. To so posledice ne-nasvetnega pohlepja po oblasti, politične grabežljivosti, megalomanične, narodnega sovinizma, starokopitne zakrnjenosti, osebne čebičnosti, nadutosti, domisljavosti pa umske blaznosti enega samega človeka, ki meni, da je od Boga poslan odrešenik celega sveta.

Pod vodstvom svojega učitelja Franka J. Kubine nam nato zapoje moški pev. zbor "France Prešeren" Zajčovo "Slavo delu", nadalje rusko narodno popevko "Večer", kateri je nastal Anton Udovčič primerno slovensko besedilo, potem Hajdrichovo "Jadransko morje" pa Devovo "Gor čez jezero". Vse štiri pesmi so bile dobro zapete. Toda "Večer" se je zboru še najbolje obnesel in Wm. Horvat, ki je pel baritonski solo v njem, je bil naravnost nujajan. Občinstvo je bilo zelo radodarno s pohvalo in prostozabavo.

Ob treh popoldne je predsednik moškega pevskega zbor "Prešerna" Frank Japič odpri koncert s primernim nagonom, v katerem se je v imenu vseh prizadetih pevskih zborov zahvalil občinstvu za tako obilno udeležbo ter poudaril potrebo vzajemnosti v naših zadevah, ki gredo za skupnim ciljem.

Pod vodstvom svojega učitelja Franka J. Kubine nam nato zapoje moški pev. zbor "France Prešeren" Zajčovo "Slavo delu", nadalje rusko narodno popevko "Večer", kateri je nastal Anton Udovčič primerno slovensko besedilo, potem Hajdrichovo "Jadransko morje" pa Devovo "Gor čez jezero". Vse štiri pesmi so bile dobro zapete. Toda "Večer" se je zboru še najbolje obnesel in Wm. Horvat, ki je pel baritonski solo v njem, je bil naravnost nujajan. Občinstvo je bilo zelo radodarno s pohvalo in prostozabavo.

"Naprej" iz Milwaukeeja ga je pa naravnost pihnil to pot. Ta zbor je bil pred par leti manjši pa številu svojih pevskih moči in šibkejši po kakovosti svojega petja. V Volaričevi "Ljudmilji" je dokazal, da je kos tudi tako težkim skladbam. Solista J. Ash in Marie Samonig sta bila prav dobra in dvospes, ki sta ga odpeljali Marie Samonig in A. Puncer, mi je bil tudi vseč. Mihelčičev "Venček narodnih pesmi" in Parmovo "Cvetični deklic prsa bela", v kateri je pela solo Marie Samonig, sta še prav iz čistih gril in ubrano med nas. Moški kvartet — imena teh štirih pevcev mi žal niso znana — je nam zapel eno angleško in pa Hajdrichovo slovensko "Pod oknom". Pel je ubrano. Glasovi so se prav lepo skladali in zlivali v mehko harmonijo. Toda zdele se mi je, da je bilo premo izrazitosti v njih. Ce se odpravil na krov, pa ubila siblaznelega samodržca.

Hude slutnje se nas polačajojo bolj in bolj. Strah nas je. Strah pred lastno bodočnostjo, strah pred pretečo nevarnostjo človeškega nasilnosti. Ta naz grbu huje in huje, pa smo zmudejni. Hudo zmudejni in zbegani.

V takem duševnem stanju si isčemo utehe, tolažbe in pomirjenja na ta ali oni način. In dne 19. maja smo našli vse troje na četrtem spomladanskem pevskem festivalu, ki so ga skupno priredili tisto nedelje slovenski pevski zbor "Prešeren", "Sava" in "Slovan" iz Chicaga, "Pevski zbor SND" iz Waukegana, "Naprej" iz Milwaukeeja in "Soča" iz La Sallea pod vodstvom Stefa Jursika za učitelja Pavla Šiflerja, ki je klavirski virtuo, zapel Fletcherovo "Song of Victory", Sattnerjevo "O nevihti" in Medicov "Večer". Vse tri skladbe so precej težke, a zborovo petje je bilo vseeno na splošno dobro, čeprav so tenoristi posnek komajda zmagovali svojo nalogo.

V zadnjem programni točki je nastopila čikaška "Sava" pod

• • KRITIČNA MNENJA, POREČILA IN RAZPRAVE • •

KOMENTARJI

Članstvo HBZ bo meseca julija in avgusta glasovalo o iniciativnem predlogu lanske konvencije, ki določa ustavovitev hrvatske vseučilišne stolice v Pittsburghu in v ta namen izseljenca na mesec od člana. Za to akcijo je konvencijo pridobil profesor Preveden in jo navdušeno priporočil članstvu v sprejem. On smatra, da bi ustavovitev hrvatske vseučilišne stolice ali katedre seznanila angleško govorčev svet s hrvatsko zgodovino, književnostjo in kulturo. Američane pa se posebno tudi z delovanjem izseljenih Hrvatov in njihovih zastopnikov na tem kontinentu. Da li bodo za iniciativu tudi člani, bo pokazal izid glasovanja. Zanimača zanje nihče ustreza v marsikak član je proti povisjanju asesmenta. Nasprotuje tudi "R. G.", ki pravi, da bi ustavovitev take stolice na malepomembnem vseučilišču, kakor je Duquesne University hrvatskemu narodu nič ne koristila, pač pa izbranim posameznikom.

F. Borić in drugi člani štaba "Radničkega Glasnika" kličejo teden za tednom v boj proti "imperialističkemu ratu", ki ga vodita Anglia in Francija. Meleč pa o Hitlerjevem imperializmu, kajti komunisti po novi liniji niso več "antifašisti". Ako Hitler v svoji imperialistični vojni zmaga, je zelo možno, da bo kominterne, oziroma Rusija nekoč svojo "novou linijo" draga plačala. Na primer, prepustiti mu bo moralna bogato Ukrajino, žitnico Sovjetske Unije, če bo nadaljeval po svojem načrtu.

Hitler ima med ameriškimi Slovenci več oboževalcev kot si kdaj misli. "Le-naj uniči Poljake! Saj niso nič prida! Kar naj razbijte Anglijo, ki ni bila še nikdar nič vredna! Potreboj je, da male dežele izginejo! Take in slike vzklike čujete med našimi rojaki dan za danem. Človek bi jim privočil, da se jih bi poslalo nekaj časa v treči rajh, da bi s Poljaki, Čehi, Zidi in Nemci vred uživali Hitlerjeve dobre, namesto mesa in masla."

Anglia in Francija sta počasadi Hitlerju na vseh koncih in krajinah, dočim sta od nemške republike, predno je bila strmoglavljena, zahtevali točno izpolnjevanje versailleske pogodbe. To zmoto sedaj silno draga plačuje.

Revija Look piše: da stane ameriško vlado povprečno 15 tisoč dollarjev za vsakega vojnega letalca, predno ga izve-

žba. Nedvomno jih Nemčija vzgaja veliko cenejše. In če res dobimo 50.000 vojnih letal, bo treba zanje pol milijona izvezbanega moštva. To bo še strošek!

Slovenki politiki v Clevelandu in okolicu so se pri zadnjih volitvah slabu postavili. Niti eden ni prodil za sporjenje v komornih volitvah. Hrvat William Boyd (Boić) je ponovno dobil nominacijo za državnega senatorja. To pozicijo že ima in izgleda, da bo spet izvoljen. Nominacijo je "skoro" dobila gdje Modiceva. Oziroma mnogo glasov. Ako bi na agitaciji pela, kakor novi miluški župan, morda bi bila nominirana in v jeseni izvoljena, mi pa se bi postavljali: "Prva Slovenka izvoljena v zakonodajo!" Vatro Grilli, ki je tudi kandidiral v legislaturo, spet ni imel sreče. Niti ne kandidat za serifa Novak, ki je na demokratični listi po številu glasov na tretjem mestu, in kandidat za kongresnika Kennick, ki je dobil le 2.650 glasov. "Enakopravnost" je pisala o njemu, da je stopgocentri simpatičar nemških nacijs. Vsi tisti slovenski politiki, ki so v kampanji pokazali nekaj spremnosti in dobili glasove, imajo sedaj več ali manj priliko dobiti "politične" službe, (ako jih že nimajo), eterdi jih je malo na razpolago, kajti cesto imajo v rokah republikanci. Zanašati se morejo le na posamezne demokratične uradnike in federalne oblastnike.

Tiskarski skrat strelja kozle kot nihče drugi. I. Bukovinski ima v Glasu Naroda dopis, v katerem omenja igro v sosednjem Canonsburgu. Neprevidni stavec in še neprevidnejši korektor pa sta povzročila, da je iz besede "sosedni" nastala "sedanj".

Shod katoliškega tiska v Clevelandu je lepo izpadel, ugotavlja "Am. Slovenec". Med govorniki in agitatorji zanj je bil tudi Ivan Zorman. Krasno "zmagoslavno kupo" pa je dobil kanonik Oman, ki je bil za "Am. Slovenca" najuspešnejši agitator. Bil je navzrok kajpada tudi "urednik" Janez Jerič, ki je kjeft svoje žlahte (privatna ustanova) s pomočjo slovenskih duhovnikov in župnik privedel v zelo dobre dohodke.

KSKJ vodi kampanjo za svoje ojačanje pod mamljivim, varljivim gesлом "narodno obrambni program" (KSKJ National Defense Program).

O Rusiji se dandanašnji čuje le malo pohvalnih mnenj. Do-

kler je bila "idealistična", je imela v inozemstvu veliko prijateljev. Zdaj jih ima poleg ortodoxnih komunistov kar malo. Skoduje pa jih je posebno, ker ne more zvišati življenskega standarda svojega prebivalstva, o katerem obiskovalci trdijo, da je veliko nižji, kot pa standard delavcev pri WPA v Zed. državah in nižji, kakor pa standard delavstva v Nemčiji. Krive je baje oboroževanje in vrh tega načinjava kritiki in opravjevalci še razne druge vzroke.

Američka Domovina v Clevelandu in okolicu so se pri zadnjih volitvah slabu postavili. Niti eden ni prodil za sporjenje v komornih volitvah. Hrvat William Boyd (Boić) je ponovno dobil nominacijo za državnega senatorja. To pozicijo že ima in izgleda, da bo spet izvoljen. Nominacijo je "skoro" dobila gdje Modiceva. Oziroma mnogo glasov. Ako bi na agitaciji pela, kakor novi miluški župan, morda bi bila nominirana in v jeseni izvoljena, mi pa se bi postavljali: "Prva Slovenka izvoljena v zakonodajo!" Vatro Grilli, ki je tudi kandidiral v legislaturo, spet ni imel sreče. Niti ne kandidat za serifa Novak, ki je na demokratični listi po številu glasov na tretjem mestu, in kandidat za kongresnika Kennick, ki je dobil le 2.650 glasov. "Enakopravnost" je pisala o njemu, da je stopgocentri simpatičar nemških nacijs. Vsi tisti slovenski politiki, ki so v kampanji pokazali nekaj spremnosti in dobili glasove, imajo sedaj več ali manj priliko dobiti "politične" službe, (ako jih že nimajo), eterdi jih je malo na razpolago, kajti cesto imajo v rokah republikanci. Zanašati se morejo le na posamezne demokratične uradnike in federalne oblastnike.

Cudno glasilo svoje stranke je Radnički Glasnik. V izdaji z dne 14. maja je priobčil proglašenje hrvatske komunistične sekcije s sledenim uvodom: "Uredništvo Radničkega Glasnika je primilo slijedeći proglašenje: 'N. H. D.' pravijo, da je na Hrvatskem sedaj, ko je avtonomna, manj svobode pod vladom Hrvatov kakor jo je bilo prej pod vladom Širov. Glavni predmet napadov jim je dr. Maček, ki so ga prej oboji podpirali. Pravijo, da se jim je takoj izneveril in uvedel silovito cenzuro". Enako se "dopisnik komunističnega Radničkega Glasnika" togoče nad Rooseveltom: "Mi, Hrvati smo ga podpirali zaradi novih deala, sedaj pa je on (Roosevelt) svoj program zavrgel in se združil z reakcijo". Potemtakem se ameriški Hrvati v vsakem slučaju začetajo pod napadno marelo.

Dopisniki "R. G." in fašistične "N. H. D." pravijo, da je na Hrvatskem sedaj, ko je avtonomna, manj svobode pod vladom Hrvatov kakor jo je bilo prej pod vladom Širov. Glavni predmet napadov jim je dr. Maček, ki so ga prej oboji podpirali. Pravijo, da se jim je takoj izneveril in uvedel silovito cenzuro". Enako se "dopisnik komunističnega Radničkega Glasnika" togoče nad Rooseveltom: "Mi, Hrvati smo ga podpirali zaradi novih deala, sedaj pa je on (Roosevelt) svoj program zavrgel in se združil z reakcijo". Potemtakem se ameriški Hrvati v vsakem slučaju začetajo pod napadno marelo.

Notranji boj v HBZ radi odslavljenih uslužbenec in še več "privatizira", kakor označujejo premožne ljudi, ki ne delajo v starem kraju. V letalstvu je smatran za večraka. Ko je živel v Angliji, se je gibal med visoko družbo. V času, ko se je Anglia tajno že pogajala za zvezo z Rusijo proti Nemčiji, je Lindbergh v ožjem krožku angleške gospode (cliven-don set) izjavil, da bo zveza Anglie z Rusijo pogubna kupčica, če da je letalstvo Sovjetske Unije slablo, dočim je nemško v tehnički in izvežbanosti pravovrstno in najmogočnejše na svetu.

Clement Atlee in Arthur Greenwood, dva voditelja angleške delavske stranke, sta izdajale svojega razreda, ker sta prevzela odgovornost v vladu. Gledo števila Zidov je v zmoti. Mnogo jih je, ampak ne nad polovico prebivalstva. O menjeni slovenski cerkvi in župnišču pa pravi, da je ni cerkvice na Slovenskem tako revne. Čudno! Saj pravijo, da so newyorški Slovenci v veliki večini cerkvi udani ljudje. In bili so časi, ko so zelo dobro služili. Bil je tudi na svetovni razstavi in jo primerja z "razstavo" v Evropi, kjer so tanki, topovi, kri, jok in krik umirajočih, ravnih, trpečih, obupanih. Ali naj gledamo to razstavo tu (v New Yorku) ali oziroma Evropi, "vprašuje" bivši graditelj slovenskih župnih med ameriškimi Slovenci, Hrvati in Slovaki. Nato sklepata, da je "razstava" tam čez zato takšna, ker je človek pozabil Boga. To je nepravilna ugotovitev. Veliko veliko več požornosti je tam čez, kjer imajo prej označeno razstavo kri, ki je dobil pri zadnjih občinske volitvah. To se mu izplača, kajti zagotovil si je med "nestrankarji" odlično in tudi drugače dobro pozicijo za nadaljnji pet let.

Serviral nam je kratek purgarski govor, če, da se je prišel začeti za glasove, ki jih je obložena z ameriškimi dobrotniki. Kdor pa tu ni zadovoljen, naj vzame kučno in odide nazaj od kjer je prišel.

Poleg KKK se že par let slije na površje razne druge slike organizacije, ki pod masko patriotizma propagirajo fašizem. Na primer, "krščanska fronta", "Srebrne srajce", razni vigilanti, Coughlin itd.

Grčija v nevarnosti pred Italijo

GRŠKI KRALJ JURIJ II.

Največja nevarnost Grčiji preti od Italije. Z okupiranjem Albanije je prišla Mussolinijeva armada Grčiji za hrbot. Ako bo napadena, se sama ne bo mogla braniti. Anglia in Francija ji je sicer jamicata meje, in tudi Turčija ji je obljubila pomagati, a služba Norveške, Nizozemske in drugih naših delov dokazuje, da so tako jamstva v sili brez vrednosti.

Dopisniki "R. G." in fašistične "N. H. D." pravijo, da je na Hrvatskem sedaj, ko je avtonomna, manj svobode pod vladom Hrvatov kakor jo je bilo prej pod vladom Širov. Glavni predmet napadov jim je dr. Maček, ki so ga prej oboji podpirali. Pravijo, da se jim je takoj izneveril in uvedel silovito cenzuro". Enako se "dopisnik komunističnega Radničkega Glasnika" togoče nad Rooseveltom: "Mi, Hrvati smo ga podpirali zaradi novih deala, sedaj pa je on (Roosevelt) svoj program zavrgel in se združil z reakcijo". Potemtakem se ameriški Hrvati v vsakem slučaju začetajo pod napadno marelo.

Notranji boj v HBZ radi odslavljenih uslužbenec in še več "privatizira", kakor označujejo premožne ljudi, ki ne delajo v starem kraju. V letalstvu je smatran za večraka. Ko je živel v Angliji, se je gibal med visoko družbo. V času, ko se je Anglia tajno že pogajala za zvezo z Rusijo proti Nemčiji, je Lindbergh v ožjem krožku angleške gospode (cliven-don set) izjavil, da bo zveza Anglie z Rusijo pogubna kupčica, če da je letalstvo Sovjetske Unije slablo, dočim je nemško v tehnički in izvežbanosti pravovrstno in najmogočnejše na svetu.

Lindbergh je bil namreč pred tem v Rusiji, kjer je bil gost sovjetske vlade. Za tisto njegovo pojashnilo o sovjetski vojni floti in armadi in njegovem podcenjevanju so mu v Moskvi silno začereli in vse komunistično organizacijo ga je napadalo radi tege. Gost bi pač ne smel govoriti slabo o svojih gostiteljih!

Bil je tudi v Nemčiji, kjer ga je Hitler odlikoval. O njemu je Lindbergh govoril pohvalno prej in pozneje. Prispisuje mu velike zmožnosti in četudi tega ni javno priznal, se zda, da je Lindbergh nacistički režim in sistem dokaj všeč.

V politiku je posegel spet nedavno, ko je govoril v radiu ameriški publik in jo svaril pred vstopom v vojno. Dejal je, da se naj brigamo za svojo varnost, ne za varnost drugih delov. Je za oborožitev te dežele, da bo pripravljena, če bi jo kdaj kdo napadel, a zdaj ji ne preti od nikogar nevarnost, je poučarjal.

Angleški propagandisti pravijo, da je govoril v interesu Hitlerja, kajti njegova Nemčija nikakor ne želi, da bi ta de-

serviral nam je kratek purgarski govor, če, da se je prišel začeti za glasove, ki jih je obložena z ameriškimi dobrotniki. Kdor pa tu ni zadovoljen, naj vzame kučno in odide nazaj od kjer je prišel.

Nastal je velik siplavz. Jaz pa sem se spomnil na 12 milijonsko armado brezposelnih, ki strada celo kruga, ne samo a-

meriških dobrin! Mnogi izmed njih umirajo v pomankanju in to v najbogatejši deželi na svetu!

Ob enem sem se spominil tudi in Ameriki rojene siromiske, ki so vseled sedanjega sistema tili ob vse in tarejajo, tožijo in begajo sami in tja za zaslukom. Dvignil sem roko, da vprašam modrijana, kaj on misli, kam naj se zateče brez posebni fantje in dekle, da bi pomagali sebi in staršem, a ni sem dobil besede, ker navzoča publik je kričala in odobravala sodnikove "odločne" besede.

Veselje se mi je spremenilo

v žalost in pokvarjen mi je bil tek do jedače, pijače in družbe.

Vzel sem klobuk in rekel moji Heleni, ki me je ves čas neravnopozvala, ko sem poslušal sebičnega modrijana, da mi med ljudmi, ki ne vedo kaj dejajo, ni očati. Koliko boljše bi bilo, ako se bi naša društva raje pridružila Prosvetni matici ter delovala za omike članstva, da ne bi nasedlo frazam političnem kakor je omenjeni. In hrupno ploskalo ter pritrjevalo. Kajti neki narod ne ve, da se takim početjem pljuje v lašno skledo. Louis Ambrozich.

Veselje se mi je spremenilo

velike kažejo, da so v zadnjih 10 letih nekateri farmarsi okraji v zapadnem Kansusu izgubili do polovice prebivalstva. Vzroki so bili že večkrat opisani: suša, slabe letine, počitki vihariji in podobne "sibe božje".

Počitna Hitlerjeva mašina se pomfirje kar naprej. Pa saj ni čudno. Naceški so jo mazali in pihili sedem let, med tem ko so zaveznički prišli do spoznanja, da le pred par leti, da se bo treba resno prijeti z njim.

A. Shular.

CHAS. A. LINDBERGH V POLITIKI

O Chas. A. Lindberghu je pred 13. leti le malo kdo vedel. Listi so začeli pisati o njemu, ko se je pripravil za polet v Pariz in ga označevali z "leteči bedak". Toda ko se mu je polet posrečil, je postal "najslavniji letalec na svetu".

Ko se je vrnil iz Francije je bil v New Yorku in drugih mestih sprejet kakor noben zmagovalec bolj sijajno. Ponujali so mu službe, mu plačevali v stotih za vsako besedo, ki jo je napisal za tisk, vabili so ga v direktorije aeroplanskih in drugih družb, v oglaševalne družbe itd. Postal je mahoma ne samo slaven nego tudi bogat. Ko se je oženil s hčerjo multimilijonarja Morrowa, se je njegova imovina še bolj pomočila.

Tu in tam gre tudi v politiko. V njih je konservativec, dočim je bil njegov pokojni oče, kongresnik Lindbergh iz Minnesota, radikal.

Od kar je izvrnil omenjeni polet, se peča mladi Lindbergh največ z letalstvom in še več za "privatizira", kakor označujejo premožne ljudi, ki ne delajo v starem kraju. V letalstvu je smatran za večraka. Ko je živel v Angliji, se je gibal med visoko družbo. V času, ko se je Anglia tajno že pogajala za zvezo z Rusijo proti Nemčiji, je Lindbergh v ožjem krožku angleške gospode (cliven-don set) izjavil, da bo zveza Anglie z Rusijo pogubna kupčica, če da je letalstvo Sovjetske Unije slablo, dočim je nemško v tehnički in izvežbanosti pravovrstno in najmogočnejše na svetu.

Zadnjo večjo priredbo v dvorani smo imeli 12. maja v Mineralu, ko je društvo 19 SNP praznovalo 35-letnico. Ob takih priliku se človek snide s prijatelji in znanci, ki jih je res veljal. Ker sem prošlo zimo čul, da je "kolega zastopnik" Marolt resno bolan, sem se že bal, da bom moral prevzeti v oskrbo še njegov teritorij. Prijetno sem bil torej iznenaden, ko mi je iz gnječe pomolil roko nad 70-letni Proletarjev zastopnik, meneč: "Za enkrat me je še hudiči pust

Svet je nervozem...

ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje in konec.)

Pod kritičnimi razpravami o socializmu najdemo tudi nova imena. Nekateri so bili "simpatičari" pa so se približevali ideji, dokler jih ni popolnoma osvojila. Toda ta ali oni ima pomislike glede taktike in drugih vprašanj, pa jih izraža. Druge so dogodki po svetu "udarili po glavi" in jim prizgali novo luč. Ruska revolucija je bila v tem oziru zelo podočita in zlasti njena romantična stran je zvabila velike množice na plan, ki jim je bila dotlej popolnoma tuja, ali pa so jo sovražili. Večini je prišlo to ne-nadoma kakor neprisakovana hipnoza pa so se ji vdali, ne da bi se poglibili. Drugim se je zdelo to kot izpolnitve njihovih nad in so sprejeli dejstvo kot prehod v novi svet. Nekateri so se razočarali, drugi so opravičevali manjše in večje in tudi zelo velike pomanjkljivosti s silo razmer. Tretji so stopili in potem so korakali dalje, ne da bi se ozirali na levo ali na desno, ne da bi vpraševali, kam in kod, kajti vodila jih je vera. Med temi ni bilo "revolucionistov" in najmanj dvom so smatrali za smrten greh. Po-stali so pravopravniki.

Oni, ki so si ohranili kritično lastnost, se oglašajo z drugimi in debatirajo in polemizirajo. In to je dobitek, tudi če se čitalci ne strinjajo z njimi in najde v njihovih izvajanjih vsakovrstne napake. Zakaj vse, kar ozivlja mišljeno, je koristno in pomaga spoznanju?

Bilo bi pa napačno, misliti, da je le ruska revolucija obudila v resnicu veliko zanimanje za socializem. Krize kapitalizma imajo za to enako veliko, ali pa morda še večjo zaščito. Politična moč socializma je v Zedinjenih državah majhna, manjša kot je včasih bila. Delavska razredna zavest je le sporadična. Ameriška federacija dela je dolga leta gojila cehovsko mišljeno in odvračala delavstvo od samostojnega političnega udejstvovanja. Kongres industrialne organizacije je sicer na strokovnem polju ustvaril nekotiko več solidarnosti, toda to še ní razredna zavest, ki se udejstvuje na političnem polju. Kar je politične organizacije, ki razcepjene in ne pride do veljave. Tudi intelektualnega dela že dolgo ni bilo toliko kot se ga sedaj opaža, tudi če se izraža največ v sporih in preprih. Te duševne nastope je pa večinoma izzvala slutnja, v nekaterih slučajih pa jasno spoznanje težke bolezni kapitalističnega sistema.

To se ne opaža le v Ameriki, temveč po vsem svetu, kjer morejo "novotariji" priti do bese-de. "Sedanja vojna pomeni konec starega reda" — ta vzikkil odmeva v Angliji, v Franciji, na Kitajskem; izgnanci iz

doseže čim večje blagostanje vseh. Upravljajo naj tihi, ki so najbolj sposobni, pod kontrolo Ujedinstva. Kadar izginejo razredi, ni nobenega razloga, da bi bil kdo izobčen ali zapostavljen zaradi svojih staršev, ker bi se kdo rad maščeval nad njim. Družba, ki se porodi v terorizmu, kaznuje najbolj samo se in hote ali nehotete ustvarja razrede, ki jih je hotela od-praviti.

Totitarne države monopolizirajo gospodarstvo in s tem vsem pismarjem se ne sanja, da so politične oblike zgrajene na podlagi gospodarstva in da za-tevata preureditev državnih se-stav tudi preosnova ekonomije. "Krivovercev", ki spoznavajo to, je pa vedno več in beseda o "kakršni kolik obliki kolektivizma" postaja vsak dan glas-nejsa.

"Kakršna kolik oblika kolektivizma" je vsekakor na obzoru. Večina gospodarstva po vsem svetu je danes na vojni podlagi. Vsi nevratalci so dobavitelji Nemčije, Anglije, Francije, Japonske, Kitajske; vse nevratalci dežele se tudi same pripravljajo za eventualno obrambo, ker nobena ni varna, da ne bo jutri napadena. Kadar bo vojna končana, bo gospodarski kaos neizogiven. Pre-

hod iz vojnega v mirovno gospodarstvo postavi že sedaj desorganizirani kapitalizem pred naloge, ki jim nikakor ne bo kos. Tedaj bo "kakršna kolik oblika kolektivizma" edini iz-hod.

Ampak delavstvo se ne more zadovoljiti s kakršno kolik obliko, zlasti z nobeno, ki bi uga-jala nazadnjakom. Skoraj dvajset let je imelo priliko, opazovali sadove raznih takih oblik, ki so zaslužnile proletarijat bolj kot vsaka čisto kapitalistična oblika. Zgodovina totalitarnih držav teh let je šola, v kateri se je delavstvo lahko naučilo, da so oblike včasih prav tako važne kakor njih vsebine. Tudi če bi bili ti sistemi rešili vprašanje zaposlenosti, niso dali ljudstvu tega, kar mu je za življenje in razvoj ne-izogibno potreben. Tudi sužnji so imeli kruh in streho nad glavo, toda niti pogača ni izpremenila sužnosti. In kolektivizmi, ki so nastali v totalitarnih deželah, so ustanovili sužnost dvajsetega stoletja, ki ne za-staja za okrutnostjo najtem-nejših dob zgodovine.

Kolektivizem, ki prinese ljudstvu resnično korist, ne sme biti diktatorski, ampak ljudski; socializem ne pride od zgoraj, ampak mora priti od spodaj. Nauk socializma, ki smo ga učili, pravi, da morajo delovna sredstva priti v roke ljudstva. Ta nauk velja še danes, po izkušnjah dveh desetletij velja še bolj kot prej. Ne v roke kakšnega diktatorja, ne v roke katere kolik vlade, ampak v roke ljudstva, ki mora seveda biti organizirano za to nalog. V roke vsega ljudstva, iz katerega ne bo nihče izločen. Dejavnost sredstva naj služi ljudstvu na naboljši mogoči način, da se

In ne pozabite, da potrebujete za boj orožja. Organizacija je eno, glejte, da postane moč; znanje je drugo, ne manj važno in všeč časopis je najboljši razširjevalec vednosti, brez katere ne bi znali rabiti nobenega orožja.

Ves svet sluti izprenembro. Od vas je največ odvisno, kakšna bo.

Komunisti v boju za kontrolo minnesotske F.-L. P.

The Minnesota Leader, glasio minnesotske Farmer-Labor Association, katera vodi farmer-sko-delavsko stranko, poroča, da se odgnani in poraženi komunisti hočejo vrniti vianočno pod novimi gesli napredka in volje ljudstva. Ker omenjena-associacija, zabranjuje prisilstvo takih strank, ki venujejo v diktatorsko obliko vlade, v svoje vrste, si komunisti pomagajo z demokratičnimi označbami in z utajevanjem včlanjanja v svoji stranki. Omenjeni list svari farmerje in delavce v Minnesoti, da se naj ne pusti prevarati in naj nikar ne poslujejo na prihodnjo konvencijo, ki bo 21. junija, komunistov, kajti njim ni za napredok far-marske-delavskih stranek, pač pa na kontrolo in službe.

Izlet k Skavici

Willow Springs, Ill. — V nedeljo 2. junija bosta John in Pavla Skavich slovensko otvorila svoj piknički vrt in gostilno, ki jo je prej lastoval rojak John Stežinar. Imenuje se Red Gate Inn. Nahaja se na 97th St. in Archer Rd., dve milji od Willow Springsa proti Lemonu in Jolietu.

Udeležencem se obeta mnogo zabave. (Glej oglas v tej številki.)

Ste naročnino na "Prosveta" že obnovili?

RAZNOTEROSTI

Bridgeport, O. — Seja klubu Naprej st. 11 JSZ 19. maja je bila zelo dobro obiskana. Na nji smo med drugim razpravljali o bodočem zboru in sedanjem položaju.

Za delegata na zbor je bil izvoljen podpisani. Naš znani starci borec John Vitez je izvoljen za namestnika.

Razpravljali smo tudi o članiku "Ta nesrečna resolucija", ki ga je imel v Prosveti z dne 16. maja naš pionirski sodrug in boritelj Etbin Kristan. Sklenili smo o tem ničesar. Nekateri so omenili, da članek niso čitali in vsled tega ne morejo presojati njegove vsebine. Ker bomo pred zborom imeli še eno sejo, namreč 16. junija, je bilo priporočeno, da članstvo do tedaj vse dobro premisliti in da svoja priporečila delegatu.

Razmotrivali smo tudi o suggesiji Antona Jankovicha iz Cleveland, ki je pisal, da će se ločiti gospodarstvo od države in ga organizirati brez njene kontrole, tako da ostane z gospodarstvom tudi moč v rokah ljudstva. To je demokracija, ki pride sele v socialistizmu do resnične veljave. V tej demokraciji bo svoboda, ki ni nič manj važna od kruha, ki pa je v totalitarnih "kolektivizmih" popolnoma uničena.

Ampak če naj se ta oblika kolektivizma uresniči, jo morajo ustvariti tisti, ki jo najbolj potrebujejo, zgraditi jo morajo od spodaj, da ne bo zgoraj nobenih diktatorjev in tiranov, ne političnih, ne gospodarskih.

To je cilj, ki je nepremičen.

O sredstvih za doseg, o naj-

boljših potih, o najprimernejši taktiki se teoretički lahko prepri-

rajo in če bi le mali ostati človeško uljudni, bi lahko rekli:

čim več polemizirajo, tem bolje bo.

Čitali bomo, tehtali bomo,

predurjal bomo in izbrali bomo,

kar spoznamo za najboljše.

Ampak resnicu si moramo vteptiti v glavo, da je za doseg

cilja neizogibno potreben moč,

ki je v edinstvu. Dokler delav-

stvo ne doseže, lahko sanja

o novem svetu, ampak uredili

ga bodo drugi, tako kakor bo

njim - prav. Edinstvo ne pomeni

modeliranje vseh glav po enem

kopitu, ampak skupno delo za

skupen cilj.

Kar nas je danes živih, še ni-

smo preživeli tako resne dobe

kot je sedanja. Delavstvo še ni

imelo take prilike, da se uve-

ljavi kot jo bo imelo, kadar bo

sedanja vojna končana. Če bo

pripravljeno, uredi nov svet, ki

postane kras za njegove po-

tomice; če zamudi to priliko, ga

bodo urejivali drugi po svoji

volji in sebi v korist, kar pa n-

bo — kot kože fašizem — ljud-

stvu v prid.

In ne pozabite, da potrebujete

za boj orožja. Organizacija je

eno, glejte, da postane moč;

znanje je drugo, ne manj

važno in všeč časopis je naj-

boljši razširjevalec vednosti,

brez katere ne bi znali rabiti

nobenega orožja.

Ves svet sluti izprenembro.

Od vas je največ odvisno, kakšna bo.

Komunisti v boju za kontrolo minnesotske F.-L. P.

The Minnesota Leader, glasio minnesotske Farmer-Labor Association, katera vodi farmer-sko-delavsko stranko, poroča, da se odgnani in poraženi komunisti hočejo vrniti vianočno pod novimi gesli napredka in volje ljudstva. Ker omenjena-associacija, zabranjuje prisilstvo takih strank, ki venujejo v diktatorsko obliko vlade, v svoje vrste, si komunisti pomagajo z demokratičnimi označbami in z utajevanjem včlanjanja v svoji stranki. Omenjeni list svari farmerje in delavce v Minnesoti, da se naj ne pusti prevarati in naj nikar ne poslujejo na prihodnjo konvencijo, ki bo 21. junija, komunistov, kajti njim ni za napredok far-marske-delavskih stranek, pač pa na kontrolo in službe.

Udeležencem se obeta mnogo zabave. (Glej oglas v tej številki.)

Ste naročnino na "Prosveta" že obnovili?

Komunisti v boju za kontrolo minnesotske F.-L. P.

The Minnesota Leader, glasio minnesotske Farmer-Labor Association, katera vodi farmer-sko-delavsko stranko, poroča, da se odgnani in poraženi komunisti hočejo vrniti vianočno pod novimi gesli napredka in volje ljudstva. Ker omenjena-associacija, zabranjuje prisilstvo takih strank, ki venujejo v diktatorsko obliko vlade, v svoje vrste, si komunisti pomagajo z demokratičnimi označbami in z utajevanjem včlanjanja v svoji stranki. Omenjeni list svari farmerje in delavce v Minnesoti, da se naj ne pusti prevarati in naj nikar ne poslujejo na prihodnjo konvencijo, ki bo 21. junija, komunistov, kajti njim ni za napredok far-marske-delavskih stranek, pač pa na kontrolo in službe.

Udeležencem se obeta mnogo zabave. (Glej oglas v tej številki.)

Ste naročnino na "Prosveta" že obnovili?

Komunisti v boju za kontrolo minnesotske F.-L. P.

The Minnesota Leader, glasio minnesotske Farmer-Labor Association, katera vodi farmer-sko-delavsko stranko, poroča, da se odgnani in poraženi komunisti hočejo vrniti vianočno pod novimi gesli napredka in volje ljudstva. Ker omenjena-associacija, zabranjuje prisilstvo takih strank, ki venujejo v diktatorsko obliko vlade, v svoje vrste, si komunisti pomagajo z demokratičnimi označbami in z utajevanjem včlanjanja v svoji stranki. Omenjeni list svari farmerje in delavce v Minnesoti, da se naj ne pusti prevarati in naj nikar ne poslujejo na prihodnjo konvencijo, ki bo 21. junija, komunistov, kajti njim ni za napredok far-marske-delavskih stranek, pač pa na kontrolo in službe.

Udeležencem se obeta mnogo zabave. (Glej oglas v tej številki.)

Ste naročnino na "Prosveta" že obnovili?

Komunisti v boju za kontrolo minnesotske F.-L. P.

The Minnesota Leader, glasio minnesotske Farmer-Labor Association, katera vodi farmer-sko-delavsko stranko, poroča, da se odgnani in poraženi komunisti hočejo vrniti vianočno pod novimi gesli napredka in volje ljudstva. Ker omenjena-associacija, zabranjuje prisilstvo takih strank, ki venujejo v diktatorsko obliko vlade, v svoje vrste, si komunisti pomagajo z demokratičnimi označbami in z utajevanjem včlanjanja v svoji stranki. Omenjeni list svari farmerje in delavce v Minnesoti, da se naj ne pusti prevarati in naj nikar ne poslujejo na prihodnjo konvencijo, ki bo 21. junija, komunistov, kajti njim ni za napredok far-marske-delavskih stranek, pač pa na kontrolo in službe.

Udeležencem se obeta mnogo zabave. (Glej oglas v tej številki.)

Ste naročnino na "Prosveta" že obnovili?

Komunisti v boju za kontrolo minnesotske F.-L. P.

Of Primary Importance

Just what the situation will be in Europe, and consequently in this country, by July of this summer, if the map of that section of the earth continues to change at the present pace, no one can say. The speed with which opinion forms and changes, and resolutions drawn today are rendered useless tomorrow, was apparent at the Socialist party convention in Washington.

Bitter criticism has already been expressed against the war resolution adopted in Washington. Undoubtedly much difference of opinion prevails on the issue. But despite the fact that there will be difference, that one group will oppose the resolution while another will defend the party's position, one thing stands out plainly, and that is that we should under no circumstances commit the stupid blunder of driving the opposing groups into fratricidal strife. If we will keep in mind, as the most important issue, building of our Federation, keeping together the progressive element among the Jugoslavs in America, rather than spending our energy grappling with one another over the war resolution, our efforts will not be futile. Internal struggle, with the chain of destructive influences following in its wake, at once puts us in a precarious position in face of the reactionary forces, who at the same time, are wishing it upon us. Invariably personal hatreds develop over such issues, members become disgusted, inactive, and consequently are easily drawn into the camps of other parties. These are conditions we must guard against. Let's not foolishly make our differences the occasion for hatred and destruction among comrades. Let's not advertise to the public our intolerance. That, in a number of foreign countries, is known by an ominous name. It is of tremendous importance in this campaign year, in this war year, perhaps of greater importance than ever, that we keep our forces intact, and even draw opposing groups together again for the momentous work that lies ahead.

Our Convention will be used to best advantage if we devote attention primarily to organizing the progressive labor and Socialist element among Jugoslavs in America instead of letting it drift as it has been doing all to extensively in recent times.

Resounding Notes

CHICAGO.—We, who are not tempered to professional, highly trained singing, to the extent of being bored and intolerant with amateur performances, found the Song Festival of Slovene Choral groups held in Chicago recently, a delightful occasion.

Gathering from the many comments of listeners, who came to enjoy the singing, the songs were pleasing, well-rendered, and highly appreciated. The happy, enthusiastic spirit that sprung from this well of song, expresses its success and its worthiness, and does not deserve to be cast with "brickbats and bouquets" of "Who sang better, who worse; who behaved awkwardly; who refined; etc." This type of devaluation is entirely unmerited, for every chorus performed to the best of its ability.

These choruses represent the untrained, amateur voices. The chief reason for their existence is the happiness derived from singing; hours devoted to song after the erstwhile hours of working for a livelihood.

They do not close their circles to average singers, for it does not mean that those who do not sing well should not sing at all! And certainly those who are trained and have naturally fine voices find superior groups in which to give vent to their vocal expressions, and so it goes, on up the scale. Our choruses are fostering the cradle of song. We can only commend on these song group activities in the different Slovene communities, keeping alive the beautiful Slovene songs and culture.

With each renewed festival, improvement of the individual choruses is evident, and that is indeed gratifying. The songs become more beautiful, fuller, more selected, and we can appreciate them more fully through our fortunate, untrained, amateur sense of appreciation, without losing any of the finer music awareness and appreciation. Thus we can feel proud of the Slovene culture that grows through these groups—song groups that find a medium of expressing their love of song and its beauty.

Zora Resen.

May Herald

Foremost English-Slovene Publication of the Day

96 illustrated pages of short stories, poems, and articles of general interest treating of Slovenes and their activities throughout the past 35 years. For the unbelievable price of twenty-five cents, a bigger publication than you can buy anywhere on the news stands.

Get a copy or more and sell them to your friends.

Order from:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

DIAL SYSTEM ELIMINATED. 150,000 JOBS

WASHINGTON, D. C.—Rose S. Sullivan, representing the Commercial Telegraphers union, AFL affiliate, told the Temporary Economic committee which is investigating the scope and results of technological improvements, that at least 150,000 women's jobs had been lost during the past 15 years through the installation of the dial system in the telephone industry.

In pre-dial days, Miss Sullivan said, the American Telephone and Telegraph company took into the system from 25,000 to 50,000 girls every year. This avenue of employment for girls has been completely cut off by the wholesale dial development, she declared.

"No young people are being hired for telephone work and haven't been for over a dozen years," she said, "and this is emphatically not a depression phenomenon. It is due to mechanization."

Miss Sullivan charged that the "cut-over" from the manual to dial system throws 80 out of 100 employees out of work in typical telephone stations. "The dial telephone," she said, "is the perfect example of a wasteful, expensive, inefficient, clumsy, anti-social device being substituted for satisfactory, competent, human labor."

S. S. P. Z. Convention

CLEVELAND.—Faced with overwhelming sentiment in favor of merging, as expressed by its general membership, and the assembled delegates, 29 out of the total of 50 present having been specifically instructed by their lodges to vote for the merger as against 7 opposed, the Tenth Regular Convention of the Slovene Progressive Benefit Society meeting in Cleveland, Ohio, layed the troublesome merger issue in the lap of a committee of five, composed of the following: Frank Puel, Anton Zaitz, Rudolph Lisch, Mirko Kuhel, and Andrew Grum, all but one of whom are members of the SSPZ Supreme Board.

Within a period of three months this committee is empowered to draw up merging plan and present it to the SNPJ and JSKJ, two fraternal organizations with which merging is being considered. If both these organizations accept the plan the choice between the two will then be made by the general SSPZ membership in a referendum vote. If only one out of the two accepts, the merger will be affected with that particular organization, and if neither, the issue will be automatically dropped.

Convention president was Krist Stokel, Cleveland. Erazem Gorske served as convention secretary, and Jacob Zupan, Chicago, as recording secretary.

SOCIALIST PARTY CAMPAIGN CLASSES

CHICAGO.—Classes in "Campaign Problems" are being held on Tuesdays at 7:30 p. m. at 549 W. Randolph Street. Discussion leaders include Harry Fleischman, Arthur McDowell and Jack Sessions. Those who are interested in political drive work, campaign activities and public speaking, are urged to attend.

RANDOLPH OF AFL ZONARICH OF CIO HEAD SOCIALIST PARTY UNION GROUP

CHICAGO.—A. Philip Randolph, international president of the Brotherhood of Sleeping Car Porters of the AFL, and Nicholas Zonarich, international president of the Aluminum Workers of the CIO, have accepted the positions of co-chairmen of the Labor Committee for Thomas and Krueger.

Announcement of the organization of the committee under the joint chairmanship of Randolph and Zonarich was made by Arthur McDowell, national labor secretary of the Socialist Party, at the Chicago office of the party from which the national activities of the labor committee of the Socialist candidates will be directed.

The double chairmanship of the committee is a symbol of the steadfast urgency of labor unity by the Socialist movement in the United States and the practice of a policy of unity in labor affairs by all Socialist and sympathetic unions.

Branch No. 1 Delegates

CHICAGO.—At a well-attended meeting of Branch No. 1 JSF, last Friday evening at the Center, which was followed by an interesting discussion on our coming Convention, Christina Turpin and Philip Godina were elected delegates to the Convention. We learned from final reports that the financial return of Proletarec's 35th anniversary celebration was around \$225, which goes into the Sustaining Fund of our paper.

Our Proletarec Benefit picnic came up for discussion, too. It will be held on Sunday, June 30, at Kegel's Grove in Willow Springs. For the first time that we can recall there will be no admission charge to the picnic. No one will stop you at the gate to ask you to pay for admission. A good four-piece orchestra has been secured, and with fair weather and last year's grand success as a criterion, I dare say this will again be the outstanding picnic among our people in the Chicago environs this summer.

J. D.

Additional Delegates To JSF Convention

CHICAGO.—During the past week we have received notification of election of the following additional delegates to the XII Regular Convention of the JSF and its Educational Bureau:

Philip Godina and Kristina Turpin, from Branch No. 1 JSF, Chicago; Jacob Mesec, from Branch No. 45, Waukegan; Lawrence Selak, from branch No. 228, Poughkeepsie, N. Y.; Joseph Snay, from Branch No. 11, Bridgeport, Ohio.

Delegates from affiliates of the JSF Educational Bureau: Erazem Gorske, from Lodge No. 5 SNPJ, Cleveland, Ivan Jontez, from Lodge 53 SNPJ, Cleveland; Rudolf Potocnik, from Lodge No. 121 SNPJ, Detroit; Robert Roblek, from the dramatic club "Zora," Pueblo, Colo. and Theta Gorjanc, from Branch No. 1, Progressive Slovenes, Cleveland.

"NEW LEADER" SAYS, OF OUR MAY HERALD

CHICAGO.—The May 18 issue of the New Leader, under the heading "Yugoslav Socialists Issue 100-Page Magazine" carried the following notice about our 1940 enlarged May Day annual publication, The May Herald:

"Louis Adamic, the well-known author and New Leader contributor, is author of one of the leading English articles in the 100-page magazine, 'The May Herald,' published by the Yugoslav Socialist Federation, to commemorate the 35th anniversary of 'Proletarec,' the Federation's weekly newspaper. Author Adamic writes of his new project of publishing a series of books, to be known as 'Nation of Nations.'

"Frank Zaitz, Proletarec's editor for two decades, writes about the early history of the Slovene Socialist movement. Joseph Drasler, young assistant editor, describes the struggles of the Jugoslav Socialist press.

"A number of striking cartoons and poems are found in the Socialist magazine."

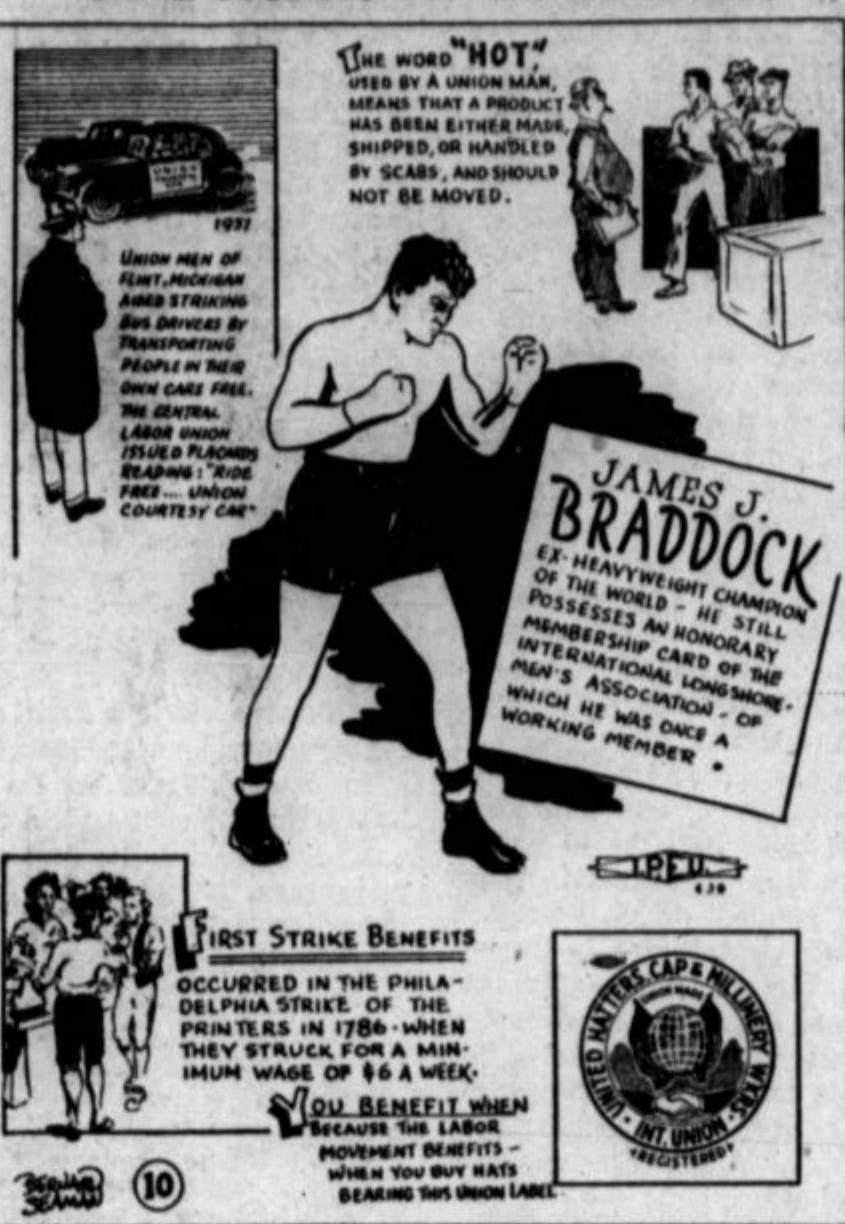
One Union Approved For Steel Industry

CHICAGO.—In an historic convention attended by 834 delegates from SWOC lodges in the United States and Canada, meeting in Chicago from May 14 to May 17, a constructive program on important social legislation was adopted, and the groundwork laid for the establishing of a constitutional union in the steel industry to succeed the SWOC and the old Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers.

VISITORS

Frank Cerar, of Eveleth, Minn., delegate to the SSPZ Convention, visited at the Slovene Labor Center last week.

THE MARCH OF LABOR

SELLING MORE THAN GOODS

In the Co-operative movement, we are selling more than goods and services. Our co-operatives are more than vendors of gasoline, oil, coffee, and services in marketing farm products. They are the foundation of the co-operative system we are building—a system that will stop exploitation and at the same time preserve freedom.

We want our goods to be good, of course. We want our services to be good. But as goods and services alone, what we have to offer is no better than the best that others offer. If we talk only goods and services, we get only patrons and customers, and have to keep "selling" them all the time.

Co-operation differs from other business in that it puts the profits back into the pockets of the patrons. In the Co-operative movement, we get our goods and services at cost. To the extent that business is done co-operatively, therefore, profit is eliminated.

But that is not all. In every field it enters, and just as far as its influence extends, co-operation checks profit-taking by other businesses. Just as far as co-operation is extended, it becomes a pacemaker and regulator. To break the power of monopoly and checkmate the profit-piling that causes disparity, unemployment, and depressions, we must carry co-operation far enough to leave the whole economic system.

When we sell this idea of co-operation, we get more than just patrons and customers. We get active and zealous participants, who not only stick themselves, but preach the co-operative gospel to others. Selling the co-operative idea is the effective way, therefore, to sell co-operative goods and services. More than that,

CIO HEADS TO MEET

CIO Pres. John L. Lewis has called a meeting of the CIO executive board for June 3.

Ideals are like stars. We can never touch them, but, like a mariner, we can chart our course by them.

RUINS IN BELGIUM

For the second time in the last 25 years the Germans have gutted Belgium. The above picture is an example of what the Nazi armies have left in their wake throughout the invaded countries.

FACING THE FACTS

On numerous occasions in the past readers of Enkoprovost's English page have scratched their heads in wonderment at the mental acrobatics performed weekly by Louis Jartz in his column "This Week."

Louis, who has never been able to make up his mind whether it is the Socialist, Communist, Republican or Democratic party he ought to join, although he flirts consistently with the old line parties, seldom lets pass an opportunity to lambast the Socialists.

Although the Socialist party is the only party in existence today with a sound program for keeping America out of war—this at a time when even a large section of the radical movement is ready to commit suicide over hate for Hitler—nevertheless, to him the Socialist party, to all practical purposes, is defunct and morally bankrupt.

Although over a dozen national youth organizations along with student groups from most of the large colleges and universities recently endorsed the Socialist program, and new groups continue to join the chorus daily, nevertheless, to him the party has but little "respectable influence."

Although some of the most influential labor leaders in the country including Paul Porter, spear-head of the labor unity movement established in Kenosha, Wis., and now nationally known for its effectiveness in building unity and co-operation between the CIO and AFL unions in the Kenosha territory; A. Philip Randolph, international president of the Brotherhood of Sleeping Car Porters of the AFL; Nicholas Zonarich, international president of the Aluminum Workers of the CIO; J. R. Butler, president of the Southern Tenant Farmers' union; Paul Preissler of the St. Louis Teachers' union and former vice president of the American Federation of Teachers; Fred Wolter, president of the Milwaukee local of the United Electrical and Radio Workers' union; Jack Meseck, of the Steel Workers' Organizing committee at Waukegan; Anthony King of the Milwaukee Plumbers and Steamfitters' union; John Fisher, active leader of the coal miners of Gillespie, Ill.; Eric Bjurman, active member of the Kenosha labor unions; and a host of other influential labor leaders throughout the country responding daily, have accepted positions on the Socialist party Labor Committee to work for election of the party's candidates for president and vice-president—Norman Thomas and Maynard C. Krueger—nevertheless, Louis naively closes his eyes and stubbornly insists that little "respectable influence" exists for the Socialist party.

Before we decide to change our slogan from KEEP AMERICA OUT OF WAR TO PUT AMERICA INTO THE WAR, we will do well to ask ourselves once again if it is possible at this stage of the war to give, in clear unmistakable terms, the purpose for which our country will be fighting. Will it be only to save the Allies a second time? Will it be to defeat Germany once again and chop up Europe in another Versailles in which the seeds for the third world war will already be planted?

Opinions prevailing among our members upon this issue will be heard in the columns of our newspaper up until the Convention in July, and at the Convention itself, to be sure. Some have already expressed their beliefs. Others will follow.

Joseph Drasler.

Fair Labor Standards Act Temporarily Saved

Defeat of the Barden, Ramspeck and Norton Bills, intended to amend the Fair Labor Standards Act out of effect, was announced recently and a large section of the American reading public rejoiced at the selection of John Steinbeck's "The Grapes of Wrath" as the winner of the Pulitzer Prize. Some critics were comparing the selection with last year's—"The Yearling" by Marjorie Kinnan Rawlings. And, although most critics judged last year's Pulitzer Prize winner fairly, giving it the full credit it deserves as a very delightful novel, they were unanimously agreed that it does not compare with Steinbeck's novel.

Exponents of these bills will become even bolder as the country speeds up war preparations, and despite all protestations organized labor will make, it seems very likely that labor and social legislation will experience one of the darkest chapters in its history in the period just ahead, due to the new situation created by the war in Europe.

DOLLAR-A-WEEK DRIVE IS LAUNCHED

Chicago.—The National Campaign Committee of the Socialist party has launched a drive for 2,000 volunteers who will pledge to give or raise \$1 every week for 26 weeks. A campaign fund of \$100,000 is to be raised, one half of which must come from individuals who will pledge themselves to pay \$1 per week. Much of this amount will have to be raised among friends and sympathizers.

A radio receiving set that rings a bell when a call is received has been developed at the United States Forest Service laboratory at Portland, Ore.

Next Event

PROLETAREC BENEFIT PICNIC

SUNDAY, JUNE 30

Kegel's Grove — Willow Springs